

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/126/126/97

JAKA KOALICJA PO WYBORACH?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wybory parlamentarne przyniosły zwycięstwo Akcji Wyborczej „Solidarność”, jednak uzyskana przez nią przewaga nie jest aż tak duża, by ugrupowanie to mogło samodzielnie utworzyć rząd. Dziś jeszcze nie wiadomo, jaka koalicja powstanie i kto będzie prezesem Rady Ministrów. W powyborczym sondażu¹ zwróciliśmy się do respondentów z pytaniami: jaka koalicja byłaby, ich zdaniem, lepsza - AWS z UW czy też raczej UW z SLD - oraz kto, polityk którego z ugrupowań powinien być premierem nowego rządu.

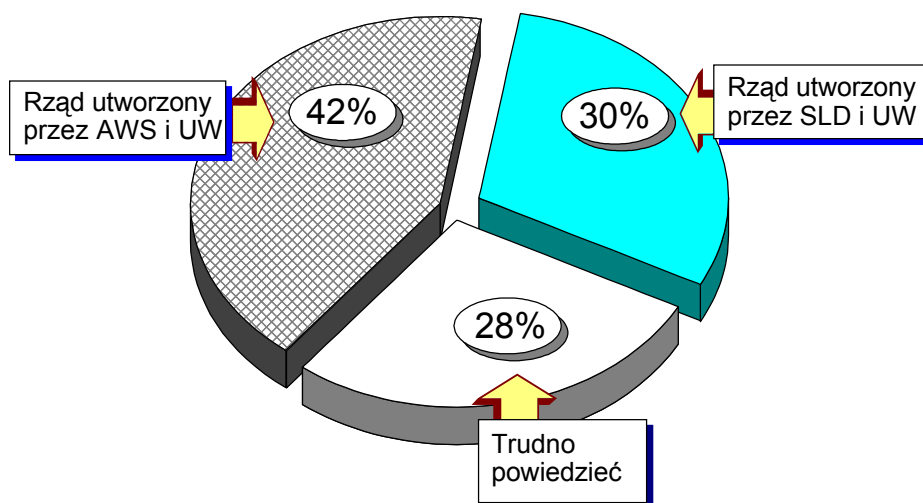
JAKA KOALICJA?

W sytuacji, w której żadne ugrupowanie polityczne nie ma w Sejmie wystarczającej liczby posłów, aby samodzielnie utworzyć rząd, opinie respondentów o tym, jaka koalicja byłaby lepsza (AWS-UW czy SLD-UW), są wyraźnie podzielone. Najwięcej jednak zwolenników (42%) ma rządowa koalicja zwycięskiej AWS z UW. Według mniej niż jednej trzeciej badanych (30%) lepszy dla Polski byłby rząd utworzony przez SLD i UW.

W sprawie przyszłej koalicji wyjątkowo dużo ankietowanych nie ma zdania (28%), co może świadczyć o przypisywaniu każdej z zaproponowanych przez nas koalicji zarówno pozytywów, jak i negatywów. Możliwe też, że część respondentów wolałaby rząd oparty na szerszej koalicji, w skład której wchodziłyby również inne ugrupowania.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (88) przeprowadzono w dniach 24-29 września ‘97 na 1170-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. ŻADNA PARTIA, UGRUPOWANIE POLITYCZNE NIE MA WYSTARCZAJĄCEJ LICZBY POSŁÓW W SEJMIE, ABY SAMODZIELNIE UTWORZYĆ RZĄD. JAKI RZĄD, PANA(I) ZDANIEM, BYŁBY LEPSZY DLA POLSKI?

Im wyższy poziom wykształcenia badanych, tym więcej spośród nich uważa, że lepsza byłaby koalicja AWS-UW. Nie ma takiego zróżnicowania w przypadku wskazań na koalicję SLD-UW. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że aż dwie piąte badanych z wykształceniem podstawowym nie ma sprecyzowanej opinii w tej sprawie, co z pewnością rzutuje na uzyskane wyniki.

Poparciem dla koalicji UW z AWS wyróżniają się prywatni przedsiębiorcy (58%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (57%). Wydaje się, że realistycznie postrzegając szanse stworzenia stabilnej koalicji pokładają oni w Unii Wolności nadzieję na właściwe pokierowanie polską gospodarką. Za taką koalicją najrzadziej opowiadają się rolnicy (19%) oraz bezrobotni (24%), jednak w obu tych kategoriach bardzo duże odsetki badanych nie mają wyrobionego poglądu na ten temat. Koalicję UW z AWS względnie rzadko uważają za lepszą także robotnicy niewykwalifikowani i pracownicy fizyczno-umysłowi.

Natomiast rząd utworzony przez UW i SLD byłby lepszy zdaniem rolników i robotników niewykwalifikowanych, jednak różnice w tym względzie między poszczególnymi grupami nie są duże. Istotnie większym niż wśród innych poparciem cieszy się taka koalicja wśród uczniów i studentów (41%).

Za koalicją AWS-UW najczęściej opowiadają się osoby osiągające najwyższe dochody, najrzadziej - badani o najniższych dochodach, podczas gdy poparcie dla koalicji SLD-UW jest na tym samym poziomie zarówno wśród osób z najwyższych, jak i najniższych grup dochodu. Za jedną i drugą koalicją częściej niż inni opowiadają się respondenci oceniający swoje warunki materialne jako dobre. Złe i średnie oceny własnej sytuacji materialnej wiążą się z częstym brakiem zdania w tej sprawie.

Religijność - mierzona częstością praktyk - bardzo silnie, jak można było oczekiwać, sprzyja przekonaniu, że lepsza byłaby koalicja AWS-UW.

Opinie w tej sprawie najsilniej różnicuje orientacja polityczna badanych. Wśród osób deklarujących poglądy prawicowe dominuje poparcie dla koalicji AWS-UW (72%), tylko co siódma (14%) woli układ SLD-UW. Wśród respondentów o poglądach lewicowych jest niemal dokładnie odwrotnie, a deklarujący orientację centrową bardziej równomiernie rozkładają swe poparcie, tylko nieco częściej uważając, że lepsza byłaby koalicja z udziałem AWS, a nie SLD.

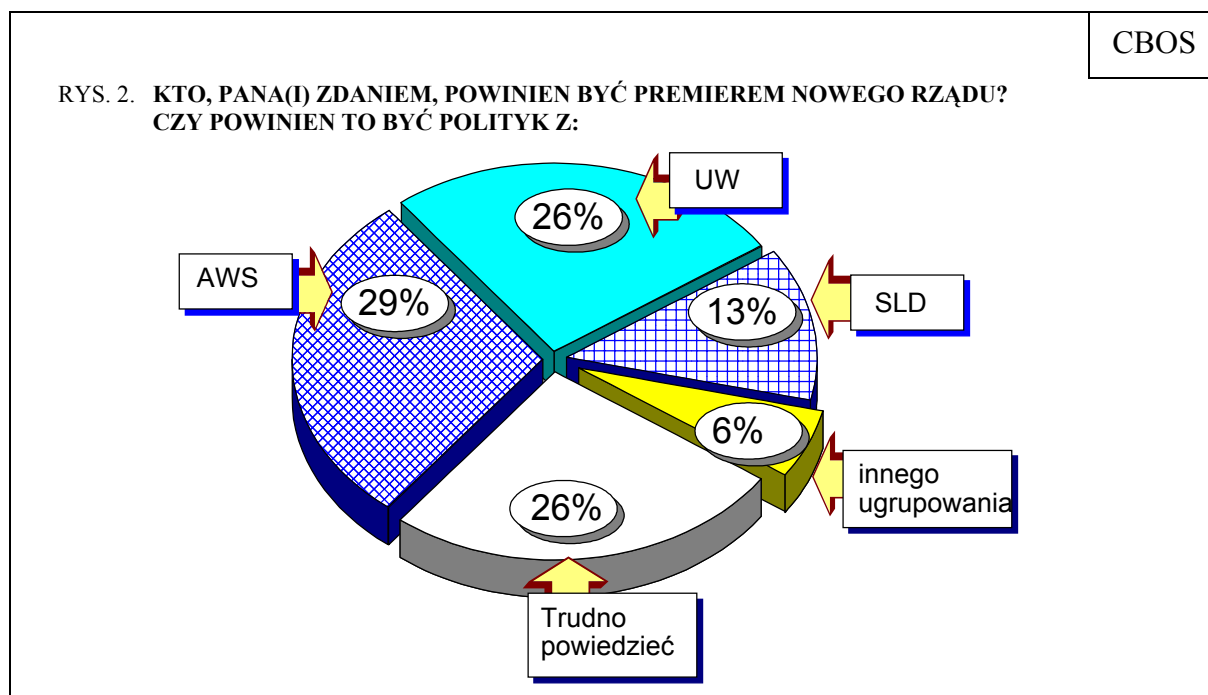
Rząd utworzony przez AWS i UW byłby, oczywiście, lepszy w opinii zdecydowanej większości (83%) respondentów, którzy w ostatnich wyborach głosowali na AWS. Za takim rządem opowiada się też większość zwolenników ROP (62%), połowa sympatyków Unii Wolności (51%) i mniejsze odsetki zwolenników innych ugrupowań.

Rząd utworzony przez SLD i UW miałby równie wysokie poparcie wśród wyborców deklarujących głosowanie na SLD (79%), znacznie mniejsze - wśród sympatyków Unii Pracy (41%), Unii Wolności (33%) czy PSL (32%), również spory odsetek zwolenników ROP (27%) uważa takie rozwiązanie za lepsze. Od wyrażenia opinii w tej kwestii najczęściej wstrzymywali się wyborcy Unii Pracy (31%) i PSL (30%).

Wśród zwolenników dotychczasowego gabinetu koalicji SLD-PSL przeważa opinia, że lepszy byłby rząd, który tworzyłyby SLD i UW (50% wobec 29% opowiadających się za koalicją rządową AWS z UW). Wśród przeciwników obecnego rządu natomiast poparcie dla koalicji AWS-UW jest znacznie większe (78%). Również wśród deklarujących obojętność wobec dotychczasowego rządu zwolennicy koalicji AWS-UW (35%) przeważają nad tymi, którzy woleliby układ SLD-UW (20%).

JAKIE UGRUPOWANIE POWINIEN REPREZENTOWAĆ PREMIER NOWEGO RZĄDU?

Najczęściej wskazywano, że premierem powinien być polityk wywodzący się z szeregów AWS, jednak niewiele mniej osób wolałoby, aby na czele rządu stał reprezentant Unii Wolności. Duża liczba respondentów (26%) nie ma zdania w tej sprawie.

Tylko co ósmy ankietowany widzi w tej roli kogoś z SLD, a co szesnasty - reprezentanta jakiegoś innego ugrupowania.

Wśród badanych, którzy uważają, że lepsza dla Polski byłaby koalicja AWS z UW niż SLD z UW, wyraźnie przeważa opinia, że premierem powinien być polityk wywodzący się z AWS (54% wobec 28% opowiadających się za premierem z Unii Wolności). Natomiast wśród zwolenników utworzenia nowego rządu przez koalicję SLD-UW opinie są dość równomiernie podzielone - za premierem z SLD opowiada się 38%, a z Unii Wolności - 35%.

Deklarowane poglądy polityczne badanych wpływają wyraźnie na ich preferencje co do osoby premiera tylko w przypadku opowiadania się za politykiem wywodzącym się z AWS lub z SLD, natomiast w przypadku opinii, że premierem powinien być polityk z Unii Wolności, różnice między respondentami o różnych poglądach politycznych są niewielkie.

Polityka z AWS widzieliby na czele rządu przede wszystkim zwolennicy tego ugrupowania (61%), następnie - wyborcy głosujący na ROP (39%) i PSL (21%). Premiera z Unii Wolności natomiast woleliby w większym jeszcze stopniu sympatycy UW (77%), a następnie wyborcy Unii Pracy (67%) oraz znaczne odsetki zwolenników SLD (32%) i ROP (25%).

Polityk reprezentujący SLD powinien być premierem nowego rządu zdaniem tylko dwóch piątych zwolenników tego ugrupowania (40%) oraz niespełna jednej piątej wyborców, którzy oddali swe głosy na PSL (19%). Ci ostatni szczególnie często (31%) nie wyrażali opinii w tej sprawie, a prawie jedna czwarta spośród nich (23%) uważała, że premierem powinien być polityk z innego niż wymienione ugrupowania politycznego, mając przypuszczalnie na myśli kogoś z partii, którą popierają.

Zwolennicy obecnego gabinetu rządowego najczęściej wskazywali na polityka wywodzącego się z UW (30%), ale znaczne odsetki widzieliby w roli premiera również polityka z AWS (23%) czy SLD (22%). Przeciwnicy obecnego rządu bardziej zdecydowanie opowiedzieli się za premierem z AWS (47%), a tylko 29% wolałoby reprezentanta Unii Wolności.

Jeśli chodzi o inne czynniki mogące kształtować poglądy badanych w tej sprawie, widoczny jest wyraźny wpływ uczestnictwa w praktykach religijnych - im ono częstsze, tym większy odsetek widzieliby w roli premiera kogoś z AWS. Sporadyczny udział w praktykach religijnych lub nieuczestniczenie w nich sprzyja natomiast wskazywaniu na polityków z Unii Wolności lub SLD.

Premiera wywodzącego się z Unii Wolności woleliby najczęściej badani z wykształceniem wyższym (55%) i średnim (34%), mieszkańcy największych miast (38%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (48%), prywatni przedsiębiorcy (42%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (38%) oraz respondenci o wysokich dochodach na osobę, żyjący w dobrych warunkach materialnych.

Natomiast polityka z AWS widzieliby na czele rządu najczęściej respondenci z wykształceniem średnim i niższym, zwłaszcza robotnicy wykwalifikowani (40%) i pracownicy umysłowi niższego szczebla (33%), a wyraźnie rzadziej niż inni - rolnicy (13%) i bezrobotni (21%). Inne cechy społeczno-demograficzne nie mają większego wpływu na opinie w tej sprawie.

Premier z SLD zyskuje stosunkowo najwięcej poparcia wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym, rolników, robotników wykwalifikowanych i pracowników fizyczno-umysłowych, uczniów i studentów.

★

★

★

W tydzień po wyborach opinie o najlepszej dla Polski koalicji, która utworzyłaby nowy rząd, są dość podzielone, najwięcej jednak zwolenników ma koalicja AWS-UW. W tej sprawie, jak i w kwestii tego, kto powinien stanąć na czele rządu, znaczna liczba ankietowanych nie ma zdania. Najczęściej wskazywano, że premierem powinien zostać polityk ze zwycięskiej AWS, niemal równie często jednak - że reprezentant Unii Wolności.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Żadna partia, ugrupowanie polityczne nie ma wystarczającej liczby posłów w Sejmie, aby samodzielnie utworzyć rząd. Jaki rząd, Pana(i) zdaniem, byłby lepszy dla Polski?
1 - Rząd utworzony przez AWS i UW; 2 - Rząd utworzony przez SLD i UW

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	30	28	1170
Płeć				
Mężczyźni	47	30	23	554
Kobiety	37	29	33	616
Wiek				
do 24 lat	35	35	31	163
25-34	42	31	26	208
35-44	45	28	28	262
45-54	44	33	23	205
55-64	44	30	26	145
65 lat i więcej	40	23	37	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	39	31	30	433
Miasto do 20 tys.	45	28	27	155
od 21 do 100 tys.	42	26	31	228
101-500 tys.	42	33	25	236
501 tys. i więcej mieszk.	46	29	25	117
Region				
Północny	34	33	33	136
Zachodni	45	27	28	127
Środkowo-zachodni	36	38	26	174
Środkowy	44	27	30	214
Wschodni	43	30	26	134
Południowo-wschodni	43	27	30	183
Południowo-zachodni	46	28	26	203
Wykształcenie				
Podstawowe	32	27	41	379
Zasadnicze zawodowe	43	32	25	303
Średnie	48	31	21	365
Wyższe	51	31	18	122
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	57	27	16	96
Prac. umysł. niż. szczebla	42	31	27	112
Pracownicy fiz. - umysł.	36	32	32	64
Robotnicy wykwalifikowani	48	31	21	143
Robotnicy niewykwalifik.	36	34	30	52
Rolnicy	19	36	45	69
Prywatni przedsiębiorcy	58	29	13	57
Bierni zawodowo				
Renciści	45	22	32	142
Emeryci	43	28	29	209
Uczniowie i studenci	43	41	16	68
Bezrobotni	24	29	47	90
Gospodynie domowe i inni	39	28	33	66
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	50	30	20	153
Sektor państwowy	43	33	24	114
Sektor prywatny	47	31	22	273
Spółdzielczość	49	13	38	25
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	32	34	34	212
201 - 325	45	27	29	216
326 - 449	46	26	28	199
450 - 599	46	36	18	171
Powyżej 599 zł	52	36	12	188
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	24	36	316
Średnie	40	29	31	530
Dobre	47	37	16	324
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	13	24	65
Raz w tygodniu	48	25	26	599
Kilka razy w miesiącu	37	29	33	169
Kilka razy w roku	32	39	30	219
W ogóle nie uczestniczy	23	46	31	116
Poglądy polityczne				
Lewica	12	72	16	207
Centrum	39	34	27	347
Prawica	72	14	14	397
Trudno powiedzieć	19	12	69	218

Tabela 2. Kto, Pana(i) zdaniem, powinien być premierem nowego rządu? Czy powinien to być polityk z:

(%)

	AWS	SLD	UW	innego ugrupowania	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	13	26	6	26	1170
Płeć						
Meżczyźni	30	13	31	9	18	554
Kobiety	28	13	21	4	33	616
Wiek						
do 24 lat	30	18	23	3	26	163
25-34	32	11	29	7	22	208
35-44	30	13	24	9	24	262
45-54	22	12	33	6	28	205
55-64	29	18	27	6	20	145
65 lat i więcej	31	9	17	6	37	187
Miejsce zamieszkania						
Wieś	27	13	19	10	30	433
Miasto do 20 tys.	27	17	25	4	27	155
od 21 do 100 tys.	30	11	25	7	27	228
101-500 tys.	30	15	32	3	21	236
501 tys. i więcej mieszk.	31	7	38	5	18	117
Region						
Północny	24	14	23	5	34	136
Zachodni	29	14	27	6	24	127
Środkowo-zachodni	23	21	24	5	29	174
Środkowy	29	8	33	8	23	214
Wschodni	33	10	22	8	27	134
Południowo-wschodni	29	10	24	7	30	183
Południowo-zachodni	33	15	25	8	19	203
Wykształcenie						
Podstawowe	27	14	14	7	39	379
Zasadnicze zawodowe	30	19	18	9	24	303
Średnie	33	9	34	4	19	365
Wyższe	20	7	55	4	14	122
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	22	11	48	4	15	96
Prac. umysł. niż. szczebla	33	4	38	7	19	112
Pracownicy fiz.- umysł.	28	15	30	4	22	64
Robotnicy wykwalifikowani	40	16	21	6	16	143
Robotnicy niewykwalifik.	26	9	19	18	28	52
Rolnicy	13	21	10	12	43	69
Prywatni przedsiębiorcy	28	7	42	7	17	57
Bierni zawodowo						
Renciści	32	13	15	7	34	141
Emeryci	28	12	25	6	29	209
Uczniowie i studenci	31	24	25	2	18	68
Bezrobotni	21	11	20	5	43	90
Gospodynie domowe i inni	33	18	14	6	28	66
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	32	7	42	4	16	153
Sektor państwowy	36	13	25	12	14	114
Sektor prywatny	29	14	30	6	20	273
Spółdzielczość	41	8	17	5	29	25
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	27	17	18	9	29	212
201 - 325	32	14	18	8	28	216
326 - 449	33	11	18	11	27	199
450 - 599	29	12	38	5	16	171
Powyżej 599 zł	24	15	43	2	16	188
Ocena własnych war. mater.						
Złe	28	12	17	9	34	316
Średnie	29	13	23	7	28	530
Dobre	29	14	38	3	16	323
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	51	2	22	7	17	65
Raz w tygodniu	32	12	22	7	27	599
Kilka razy w miesiącu	33	13	23	4	27	169
Kilka razy w roku	20	15	33	7	26	219
W ogóle nie uczestniczy	11	20	37	4	27	116
Poglądy polityczne						
Lewica	12	34	34	8	12	207
Centrum	26	13	27	9	25	347
Prawica	46	6	30	5	13	397
Trudno powiedzieć	18	6	7	4	65	218